

ישראל: למרות התוכנית ליציאה מעזה, הריסת הבתים מתרחבת

הכוחות הישראליים הורסים בתים לשם פינוי פלסטינים מהגבול

(ירושלים, 18 באוקטובר 2004) – בדו"ח חדש שנמסר היום לפרסום טוען ארגון Human Rights Watch כי כוחות צה"ל הרסו שלא-כדין אלפי בתים, ללא קשר לצרכים צבאיים, על מנת לפנות פלשתינים מגבול רצועת עזה-מצרים וליצור "אזור חיץ" לאורכו. ממשלת ישראל קוראת להריסתם של מאות בתים נוספים, לצורך הרחבת האזור כחלק מתוכניתה "להתנתק" מהשטח.

צה"ל, שכוחותיו נקלעים באופן שגרתי להתקפות ירי מצד חוליות פלשתיניות חמושות לאורך הגבול הדרומי של רצועת עזה, טוען שההרס הוא צורך צבאי. ארגון Human Rights Watch גילה שבמהלך ארבע השנים האחרונות הפך צה"ל 16,000 בני אדם לחסרי קורת גג, ללא תלות בשאלה האם אכן נשקפה מבתיהם סכנה צבאית אמיתית.

על פי הדין הבינלאומי רשאית ישראל, בתור כוח כובש, להרוס רכוש אזרחי אך ורק כאשר "פעולות צבאיות מחייבות לחלוטין את ההחרבה". חל איסור על הריסת רכוש לצורך שיפור מצב הביטחון הכללי של הכוח הכובש או בתור אמצעי זהירות רחב היקף מפני איומים היפותטיים.

"התנהלותה של ישראל בדרום רצועת עזה נובעת מההנחה שכל פלשתיני הוא מפגע-מתאבד, ושכל בית מהווה בסיס למתקפה", אמר קנת' רות', מנכ"ל ארגון Human Rights Watch. "מדיניות זו של הריסת בתים המונית מובילה להפרות חמורות של המשפט הבינלאומי ההומניטארי, שנועד להגן על אזרחים".

הדו"ח בן 135 העמודים, שכותרתו "חישוף ברפיח: הריסת בתים המונית ברצועת עזה", מתמקד בנעשה בעיר רפיח שבדרום רצועת עזה, שם איבדו יותר מ-10 אחוזים מהאוכלוסייה את בתיהם. בנוסף לתחקירים ולריאיונות שנערכו בעזה, בישראל ובמצרים, הדו"ח עושה שימוש בתצלומי לוויין, מפות, תרשימים וצילומים לצורך תיעוד דפוס של הריסות שלא-כדין שנעשות על ידי צה"ל. לפי האמור בדו"ח, דפוס זה עולה בקנה אחד עם היעד הפוליטי של יצירת אזור גבול רחב וריק שיאפשר שליטה ארוכת טווח ברצועת עזה, ואינו משקף צורך צבאי מוחלט.

צה"ל מציג שני נימוקים עיקריים להרחבת אזור החיץ: לסגור מנהרות מבריחים ממצרים, ולהגביר את ביטחונם של כוחות צה"ל המוצבים לאורך הגבול. לדברי ארגון Human Rights Watch, אף כי המנהרות וביטחונם של חיילי צה"ל הן סוגיות לגיטימיות, טיעוני הממשלה אינם עומדים במבחן לגבי שני הנימוקים.

אין חולק על כך שהקבוצות הפלשתיניות החמושות עושות שימוש במנהרות לצורך הברחת אמצעי לחימה, המשמשים אותם להתקפות נגד כוחות צבא ואזרחים ישראלים. אולם הראיות מצביעות בבירור על כך שצה"ל עושה שימוש בקיומן של המנהרות כאמתלה להצדקת הריסות בתים והרחבת "אזור החיץ" שלא כדין.

בנוסף להפרזה בכל הקשור למספר המנהרות, נראה שצה"ל נמנע מלבחון שיטות מוכרות היטב לאיתור והשמדה של מנהרות – כגון שימוש בגלאים סיסמיים, השראה אלקטרומגנטית ומכ"ם חודר קרקע – שהיו מייתרות או מפחיתות את הצורך בפלישות של צה"ל לתוך רפיח, פלישות שגרמו להריסת בתים ולעתים לאבדות בנפש. במקרים מסוימים, צה"ל הרס קבוצות של בתים על מנת "לסגור" מנהרות, שכפי שנמסר נאטמו כבר על ידי הרשויות הפלשתיניות.

"במקום להרוס את המנהרות מתחת לגבול שנמצא בשליטתם, כוחות הצבא חודרים עמוק יותר ויותר לתוך רפיח", אומר רות'. "פעולות אלה מותירות פלשתינים מחוסרי קורת גג, ואפילו מציבות את חיילי צה"ל בסיכון גבוה יותר".

לאורך גבול רפיח מתנהלים באופן שגרתי חילופי אש בין כוחות צה"ל לבין קבוצות פלשתיניות חמושות. אולם תחת האמתלה של הגנה על ביטחון חייליו, נקט צה"ל צעדים שחורגים בהרבה מהמותר על פי הדין הבינלאומי וממה שמתחייב מהשמירה על ביטחון כוחותיו. בשנת 2003, לדוגמה, השלים צה"ל את בנייתו של קיר מתכת בגובה 8 מטרים ב"אזור חיץ" שכבר פונה, על מנת להגן על כוחותיו. למרות אמצעי הגנה נוסף זה, קצב הריסת הבתים ברפיח שולש בשנת 2003 בהשוואה לשנתיים שקדמו לה.

"צה"ל מציג סדרה של טיעונים מתוחכמים להצדקת ההרס ברפיח", אומר רות'. "אולם כאשר מעמידים אותם במבחן, הטענות מתמוטטות ומגלים דפוס של פגיעה והרס בלתי-מוצדקים".

באמצע חודש מאי אישרה ממשלת ישראל תוכנית שקוראת להרחבה נוספת של "אזור החיץ", באמצעות הריסה של "עשרות או אולי מאות" בתים. על פי הדיווחים, צה"ל המליץ באותה עת להרוס את כל הבתים בטווח של 400 מטר מהגבול. הרס כזה יותיר עוד אלפי פלשתינאים ללא קורת גג, באחד המקומות בעלי צפיפות האוכלוסין הגבוהה ביותר על פני כדור הארץ.

הדו"ח מתעד גם את ההרס הנרחב של בתים ותשתיות ברפיח שביצעה ישראל במהלך חודש מאי, במה שנראה בעליל כפעולת תגמול על הריגתם של חמישה חיילי צה"ל על ידי לוחמים פלשתינים. פעולות רחבות היקף של צה"ל באותו חודש הביאו להריסתם של למעלה מ-200 בתים, שרבים מהם היו ממוקמים עמוק בתוך העיירה ומרוחקים מהגבול. דהפורים משוריינים החריבו בתים וחנויות, "חרשו" דרכים ללא הבחנה, הרסו מערכות מים וביוב והפכו שתי חלקות חקלאיות לשטחי אדמה עקרים.

לטענת צה"ל, ההרס היה צורך צבאי בעקבות התקפה על חייליו, אולם העדויות מצביעות על כך שההתנגדות הפלשתינית הייתה מועטה, מוגבלת בהיקפה והוכרעה במהירות בתוך השעות הראשונות של הפלישה. במקרים אחדים, באזורים מרוחקים מהגבול, הריסת הבתים התבצעה אחרי שצה"ל אבטח את האזור, נמשכה זמן רב ונעשתה בצורה מכוונת ובאופן מקיף, ולא מתוך להט הקרב.

ממשלות ארצות הברית ומדינות אירופה נמנעו עד עתה מלדרוש דין וחשבון מישראל בכל הקשור לחוסר-נכונותה לציית לדין הבינלאומי. יתרה מזו – ממשלות אלה מממנות את שיקום הבתים ואת אכלוסם מחדש אחרי פעולות ההרס. הדו"ח ממליץ לממשלות הזרות לדרוש מישראל לשלם פיצויים לקורבנות, או לחילופין לפצות את המדינות התורמות בגין הכספים שהוצאו לתיקון נזקי ההריסות שנעשו שלא-כדין.

הדו"ח גם מעביר ביקורת על חברת Caterpillar Inc., חברה אמריקאית שמייצרת את דחפורי ה-D9 רבי-העוצמה המשמשים את צה"ל להריסת הבתים והתשתית של הפלשתינים. ארגון Human Rights Watch קורא לחברת Caterpillar להשעות את המכירה של דחפורי D9, חלקי חילוף ושירותי תחזוקה לצה"ל, כל עוד צה"ל עושה שימוש בכלים אלה לביצוע הריסות שלא-כדין. על החברה לנקוט צעדים שיבטיחו כי אינה מוכרת שלא-ביודעין את מוצריה ושירותיה ללקוחות שיעשו בהם שימוש לפגיעה בזכויות האדם.

עד להסרת איסור הפרסום, ניתן לקרוא את הדו"ח "חישוף ברפיח: הריסת בתים המונית ברצועת עזה", בשפה

לאחר מועד הפרסום, הדו"ח יוצג באתר האינטרנט שכתובתו

<http://hrw.org/reports/2004/rafah1004/>

http://hrw.org/reports/2004/rafah1004/hebrew/rafah_summary_hebrew.pdf